

David M. Terbižan

Merkatostan?

Navdušujoči marš kapitala je končno tudi v našem predalpskem zakotju spontano zaplodil svoje prve avtohtone preroke in jih skotil v zavidljivo tržni obliki neprepustnih ("artresistant") turbo ekonomistov. To so naši (delno naturalizirani) goreči proponenti nove kulturne revolucije, ki na svoj prapor ne zapisujejo pogubnih ideoloških krilatic, temveč zgolj vedro pritrdilnico življenju ¥ € \$ kot afirmacijo vsega pozitivnega, kar poganja našo družbo. Ob tem pa nas v svoji dobrohotnosti ne želijo pustiti v škodni nevednosti ter nas opozarjajo, da v prihajajočem krasnem novem svetu, žal, pač ne bo prostora za prav vsa bitja. Vse državljane in njihove dejavnosti bo namreč treba preizkusno podvreči odločilnemu mrkaić-hamletovskemu vprašanju: profiti ali neprofiti. Ta čudoviti preizkus nam bo omogočil izpostaviti že dovolj znano dejstvo, da se socialno odtujena skupina samozvanih kulturnikov in psevdoumetnikov preživlja skoraj izključno s parazitiranjem in ropanjem državne zakladnice. Oblikovati bo torej treba programe za njihovo prevzgojo v sorodnih dejavnostih tržno usmerjene in popularne kulture, ki ne služita zgolj elitističnemu samozadovoljevanju, pač pa jima je že uspelo vzpostaviti pristen in predvsem pridobiten stik s širšimi družbenimi plastmi.

Ta princip lahko poučno ilustriramo na primeru nekaterih letošnjih Prešernovih roparjev. Čeprav pri kiparju Bratuši in lutkarju Omerzi tako smemo upati, da bi se program njune priučitve pri aranžerjih prodajno-razstavnih trgovinskih površin lahko izražal v neki omejeni družbeni koristnosti, pa veliko tržišnih zagotovov predstavljajo vsi trije pripadniki družine peropraskov, ki z neokusno samovšečnostjo mažejo cele pole papirja s solzavimi ali žolčnimi izcedki ter nato z njimi kot z nekakšnimi bianko menicami izsiljujejo nič hudega sluteče davkoplačevalce. Menimo, da bi jim bilo treba najprej s prisilnimi obiski in obrobnimi nastopi na mitingih, množičnih slavljih ter vaških in gasilskih veselicah predstaviti

njihovo realno menjalno vrednost. Z le majhnim upom za njihovoboljšanje bi jim sicer lahko nadalje odredili tudi konzultacijo pri kateri izmed uspešnih težkokategornic naše estrade, ki si s svojim lastnim glasom in oprsjem služijo tudi svoj lastni nesubvencionirani kruh, za katerega jim ni treba prosjati pri državiških koritih. Upravičeno dvomeč o uspehu našega truda naposled verjetno ne bomo imeli boljše prevzgojne opcije, kot da jih namestimo kot recitirajoče izložbene lutke v zastekljene prostore naših brstečih nakupovalnih središč. Deklevo bi zaradi njegovega "mojstrskega" (v brkatem smislu) videza lahko delegirali na oddelek z železnino, Maja Vidmar bi vsled svoje baržunaste pomirjujočnosti pristala v vitrini damskega tekstila, Kleč pa bi kot sikajoča in skovikajoča strašilno-razvedrilna figura lahko dovolj učinkovito privabljal stranke k policam z igralnimi konzolami in videoigricami.

Vendar pa, dragi bratje in soudje v kapitalu, nikar si ne prikrivajmo dejstva, da se naš pohod ne končuje zgolj s skromno nalogo ukinitve peščice narcisoidnih kulturniških drobtinarjev. Nikakor ne, naše poslanstvo stremi mnogo više in je usmerjeno v odpravo in prestrukturiranje prav vseh državnih entitet, ki sesajo kri in izmikajo denar proizvodno-potrošnemu subjektu. Kdo namreč trdi, da državiških dejavnosti ne bi mogle efektno prevzeti korporacije in da, recimo, vojak, ki ga pošljemo v Irak, ne bi mogel nositi na hrbtu prijaznega slogana: *Sparova sezona cenejšega sadja*, in le zakaj univerzitetni profesor ne bi smel predavati v rumeno zelenem delovnem kombinezonu z napisom podjetja Merkur, in le čemu ne bi modre policijske uniforme dekorativno potiskali z logotipom priljubljenega proizvajalca osvežilnih pijač Pepsi? Državnost se namreč vse bolj izkazuje za odvečen, veliko predrag šport in enako velja tudi za obiskurantsko arhaično narečje podalpskih konzumentov – slovenščino, ki iz perspektive planetarnih monetarnih tokov in globalnega pretoka informacij ni nič drugega kot moteč komunikacijski šum, ki domačemu gospodarstvu prideluje milijardne izgube. Nujna uvedba *lingue france* poslovnega in galantnega sveta za naš edini uradni jezik je le stvar časa in čimprejšnjega dogovora, zamuda pri tem nas namreč vsakodnevno stane milijone (*you know what I mean*). Navsezadnje pa si, vrli sotrudniki kapitalne kulturne revolucije, roko na srce, priznajmo, da je tudi oznaka za teritorij, ki ga med poglavitnimi proizvodno-prodajnimi središči poseljuje nekaj potrošniških krdel z nizko do srednjo kupno močjo, že sama po sebi postala nič manj kot anahronizem. Termin Slovenija kot zastarelo krovno blagovno znamko bomo v duhu časa slej ko prej morali sporazumno nadomestiti z bolj zvenečim imenom kot npr. Sparenija ali morda Merkatostan, kar bo seveda veliko bolj ustrezalo dejanski družbeni realnosti.

P. S. Nedavni populistični izzivi pritlehnih vulgoekonomistov (v državah, ki dajo kaj na svoj ponos, bi jih kot neslane škodljivce poteptali že v preddverjih lokalnih glasil) si dejansko morda ne zaslužijo niti resnega ogorčenja, saj jih je navsezadnje moč dojemati le kot prikrit protest, pravzaprav obupano tožbo neolikanih in retardiranih osebkov, ki bi svojo duhovno neomikanost, pravzaprav že kar žalostno hendikepiranost, radi prikazali kot družbeno odliko. Vsak povprečno izobražen pripadnik narodne skupnosti se dobro zaveda, da sta umetnost in kultura srce naroda in bistven pogoj za njegovo preživetje (Slovenci smo, kot je splošno znano, preživeli ne po zaslugi državnih, administrativnih, vojaških ali ekonomskih struktur, temveč zgolj zaradi kulture in jezika). Vulgarno zanikanje njune konstitutivne vloge kot tudi njune odločilne presežne veljave, ki je neskončno večja od njune trenutne zgolj tržne in menjalne vrednosti, na katero tako neokusno in neotesano radi namigujejo, nas morda, žal, spominja na tisto neprijetno potezo v narodovem značaju, ki jo lahko med drugim delno krivimo tudi za tisočletno hlapčevstvo. Gre za simptomatično in dovolj nesimpatično težnjo po vztrajanju v služabništvu; vegetiranje, ki se zadovoljuje s podložniško uravnilovko in nenehno trepeta v enem in edinem intenzivnem strahu, da bi nas prav nekdo izmed nas, to je naš bližnjik, sosed, sonarodnjak, nenadoma presegel, si ustvaril neko višjo obliko bivanja, se povezal v nekakšno elito (npr. plemstvo, dvor, lastna uprava ...) in na ta način usodno ranil našo uborno samopodobo.

Nadalje, če obrnemo argumentiranje k nekoliko bolj gospodarskim zadevam, mora vsak bruc ekonomije vedeti, da sta bistveni stvari, ki jamčita dandanes nepogrešljivo dodano vrednost, predvsem ustvarjalnost in inovacija, iz česar lahko primerjalno izpeljemo naslednji sklep: podobno kot ustvarjalnost in inovacija vzpostavljata esencialno vrednost kateremu koli proizvodu ali storitvi, tako tudi umetnost in kultura kot ustvarjalni in inovativni dejavnosti *par excellence* podeljujeta neko odločilno in najvišjo vrednost, in to ne zgolj kaki omejeni stvari, pač pa celotnemu narodu.

Za sklep si avtohtoni vulgoekonomisti zaslužijo, da jim razkrijemo še neko zanje dovolj bolečo resnico, namreč dejstvo, da jih bo na koncu koncev izdal in spodnesel nihče drug kot prav njihovo vrhovno božanstvo Kapital. Ta namreč v svoji neizprosni ekspanziji in ekonomizaciji proizvodnje poganja napredek tehnoloških rešitev v neslutene daljave in tako teži k vse večji mehanizaciji, kibernetizaciji, digitalizaciji, miniaturizaciji, avtomatizaciji in predvsem simulaciji ter nadgradnji vseh človekovih aktivnosti. Edina človeška dejavnost, to je zadnji branik in afirmacija humanega, ki je tudi popolna tehnologija nikoli ne bo mogla posneti, je

zaradi svoje imperativne izvirnosti in ustvarjalnosti seveda prav in edino umetnost. Priznajmo si, da lahko, če je soditi po njihovih izpričanih obzorjih, omenjene privržence vulgokapitalizma že danes zelo učinkovito nadomesti kar drugorazredno programje za ekonomske modele, zato jim svetujemo, da ostanejo zvesti svojim pozivom k storilnosti in si poiščejo delovno mesto tam, kjer bo njihova prisotnost še imela kaj koristi, npr. v komunali, ali pa se plemenito odločijo za najprimernejšo pridobitno zaposlitev in se posvetijo obdelovanju svoje pedi zemlje. Za sam konec lahko v tem smislu njim in vsem drugim narodovim zani-kovalcem skupaj s Prešernom še enkrat odločno zabrusimo: "Le mrkve sodijo naj mrkaići!"